

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
 родитеља и име Михајловић, Драган, Александар
 Датум и место рођења 24. 11. 1991. године, Ниш

Основне студије

Универзитет Универзитет у Нишу
 Факултет Правни факултет
 Студијски програм Основне академске студије права
 Звање Дипломирани правник
 Година уписа Школска 2010/2011. година
 Година завршетка Школска 2013/2014. година
 Просечна оцена 9,94 (девет и 94/100)

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
 Факултет Правни факултет
 Студијски програм Мастер академске студије права
 Звање Мастер правник
 Година уписа Школска 2014/2015. година
 Година завршетка Школска 2014/2015. година
 Просечна оцена 10,00 (десет и 00/100)
 Научна област Правно-економска научна област
 Наслов завршног рада „Политика државне помоћи Европске уније“

Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
 Факултет Правни факултет
 Студијски програм Докторске академске студије права
 Година уписа Школска 2015/2016. година (први упис, ужа правно-економска научна област)
 Школска 2022/2023. година
 Остварен број ЕСПБ бодова 147 (једна стотина четрдесет и седам)
 Просечна оцена 10,00 (десет и 00/100)

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације „Правно-економска анализа дискриминације у области рада и запошљавања“
 Име и презиме ментора, звање Др Александар С. Мојашевић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу
 Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације Одлука Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу, бр. 8/18-01-006/18-043, од 10. 7. 2018. године.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна 511
 Број поглавља Четири (увод, два дела, закључак)
 Број слика (шема, графикона) 18
 Број табела 43
 Број прилога 33

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1.	<p>Александар Михајловић, Дискриминација жена на тржишту рада и родно одговорно буџетирање у Републици Србији, <i>Правни хоризонти</i>, Бр. 10, 2025, стр. 53-71. https://doi.org/10.5281/zenodo.15781539</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>У овом раду аутор настоји да укаже на међусобну повезаност и зависност појава дискриминације жена на тржишту рада и родно одговорног буџетирања као усмерене државне и друштвене акције, кроз деловање јавних политика, да спречи ову појаву. Циљеви рада јесу да се укаже на основне поставке родне дискриминације на тржишту рада, родно одговорно буџетирање као средство борбе против родне дискриминације и домете родног буџетирања у Републици Србији. Примењен методолошки оквир обухвата: дескриптивни метод, метод анализе и догматски метод.</p>	M53
2.	<p>Александар Михајловић, Александар Мојашевић, Улога социјалног предузетништва у сузбијању дискриминације на тржишту рада у Републици Србији, <i>Правни хоризонти</i>, Бр. 9, 2024, стр. 75-103. https://doi.org/10.5281/zenodo.14422923</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>Предмет овог рада јесте социјално предузетништво, као посебна форма обављања привредне делатности у циљу решавања проблема дискриминације друштвено осетљивих група на тржишту рада. Циљ истраживања јесте да се идентификују и анализирају различите врсте подстицаја за развој социјалног предузетништва које је законодавац предвидео у циљу унапређења положаја социјално угрожених друштвених група на тржишту рада у Републици Србији. Сprovedена је и упоредноправна анализа идентификације друштвено осетљивих група у посебним прописима о социјалном предузетништву у државама Западног Балкана. Такође, приказани су и економски модели дискриминације на тржишту рада. У последњем делу рада анализирано је тренутно стање примене Закона о социјалном предузетништву у Републици Србији.</p>	M53
3.	<p>Александар Михајловић, Економска анализа права и динамика савременог правног поретка, <i>Зборник радова Правног факултета у Приштини</i>, 2024, стр. 147-163. ISSN 0354-6543 https://doi.org/10.63177/zrpfpr.012024.09</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>Предмет истраживања у овом раду јесте економска анализа права и њена примена на област дискриминације на тржишту рада и судски механизам заштите у таквим случајевима. Циљ рада је да укаже на економско објашњење дискриминације на тржишту рада и неопходност правне интервенције, као и на конкретне правно-економске подстицаје покретања антидискриминационих парница. Као методолошки оквир примењени су следећи научни методи: позитивноправни метод (правно-догматски) за анализу конкретних антидискриминационих законских решења у правном поретку Републике Србије, дескриптивни метод и метод економске анализе права, са посебним фокусом на неоинституционалну економију.</p>	M53
4.	<p>Aleksandar Mihajlović, Значај социјалног предузетништва за радну интеграцију осуђених лица, <i>Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja</i>, Vol. 42, Br. 2–3, 2023, str. 153–168. https://doi.org/10.47152/ziksi2023039</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>Предмет овог рада јесте социјално предузетништво у контексту радне интеграције осуђених лица, а циљ овог истраживања јесте да укаже до које мере овај нови законски оквир може да буде примењен и као својеврстан облик постпеналне помоћи у Републици Србији. Закон о извршењу кривичних санкција и Закон о извршењу ванзаводских санкција и мера предвиђају да постпенална помоћ након изласка осуђеног лица из затвора обухвата и подршку везану за интеграцију на тржиште рада, али без детаља на који начин би се то конкретно остварило. Стога, социјално предузетништво, након доношења Закона 2022. године у Републици Србији, треба искористити као својеврстан облик радне интеграције осуђених лица.</p>	M52

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета. ДА НЕ

Кандидат је испунио све обавезе предвиђене студијским програмом докторских академских студија права: 1. положио је све предвиђене испите; 2. израдио је и одбранио два семинарска рада; 3. објавио је више научних радова у научним часописима одговарајуће категорије на листи Министарства науке, технолошког развоја и иновација у којима су приказани и резултати истраживања у оквиру докторске дисертације; 4. одбранио је пројекат докторске дисертације; 5. пријавио је тему докторске дисертације за коју је добијена сагласност од стране Правног факултета у Нишу и Универзитета у Нишу; и, 6. окончао је научноистраживачки рад на изради докторске дисертације. Кандидат је остварио укупно 147 (једна стотина четрдесет и седам) ЕСПБ бодова са просечном оценом 10,00 (десет и 00/100) и испунио све услове прописане Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу, Статутом Правног факултета и Правилником о докторским академским студијама права Правног факултета Универзитета у Нишу. Дана 18. 3. 2026. године, текст докторске дисертације је прошао проверу оригиналности коришћењем софтверског програма при Универзитету у Нишу. Индекс сличности износи 19%, а утврђене појединачне сличности са објављеним текстовима на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу износе 3%, са објављеним текстовима у репозиторијуму Института за упоредно право износе 2%, са објављеним текстовима на сајту Повереника за заштиту равноправности износе 2%, у неколико извора на интернету сличност је износила 1%, а у осталим случајевима мање од 1%. Наведеног дана, 18. 3. 2026. године, након увида у добијене резултате провере оригиналности, проф. др Александар С. Мојашевић, у својству ментора кандидата Александра (Драган) Михајловића, обавестио је путем имејла Службу за наставу и студентска питања Правног факултета Универзитета у Нишу да текст докторске дисертације не треба мењати и да је исти у потпуности усклађен са принципима научне етике. На основу свих претходно наведених чињеница стекли су се услови за јавну одбрану докторске дисертације на тему „Правно-економска анализа дискриминације у области рада и запошљавања“.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Докторска дисертација под називом „Правно-економска анализа дискриминације у области рада и запошљавања“, написана је на 511 страна компјутерски обрађеног текста, са укупно 1184 фусноте, уз пратеће графиконе, табеле и прилоге.

Први део докторске дисертације обухвата четири главе.

У првој глави, *Економска анализа права и дискриминација на тржишту рада*, објашњени су појам економске анализе права (ЕАП) као научне дисциплине и њен методолошки оквир за анализу правних института, као и основна начела ЕАП и карактеристике тржишта рада. У другом поглављу ове главе разматрају се право на рад као посебна врста економско-социјалног права и појам дискриминације у области рада и запошљавања кроз правни, економски, социолошки и бихевиористички приступ.

У другој глави, *Упоредноправни преглед прописа о забрани дискриминације у области рада и запошљавања*, кроз шест поглавља представљени су правни оквири који гарантују забрану дискриминације у области рада и запошљавања у оквирима следећих јурисдикција: Уједињене нације, Међународна организација рада, Савет Европе, Европска унија, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Република Северна Македонија, Република Хрватска, Република Словенија, Република Србија, Савезна Република Немачка, Краљевина Шведска и Сједињене Америчке Државе. За сваку од ових држава представљене су уставне одредбе о забрани дискриминације у области рада и запошљавања, као и одредбе кривних антидискриминационих закона и закона у области рада. Поред тога, у делу посвећеном Републици Србији извршена је детаљна анализа и свих осталих законских текстова који садрже антидискриминационе одредбе везане за област рада и запошљавања.

У трећој глави, *Правно-економска анализа судског и вансудских механизма заштите од дискриминације у области рада и запошљавања у Републици Србији*, представљени су следећи механизми заштите од дискриминације: судски механизам (антидискриминациона парница), поступак пред Повереником за заштиту равноправности (ПЗР), поступак пред Републичком агенцијом за мирно решавање радних спорова (РАМРРС), посредовање, интерни механизам заштите од дискриминације на раду код послодавца и инспекција рада. За сваки од ових механизма анализирана су основна обележја, трошкови и временски оквир трајања, као и начин примене у пракси на основу прикупљених података.

У четвртој глави, *Одређени макроекономски механизми за сузбијање дискриминације у области рада и запошљавања у Републици Србији*, анализирани су: социјално предузетништво, родно одговорно буџетирање, као и порески и други подстицаји који имају за циљ запошљавање припадника друштвено осетљивих група.

Други део докторске дисертације, под називом *Емпиријско истраживање ефективности и ефикасности заштите од дискриминације у области рада и запошљавања у Републици Србији*, обухвата квалитативно

и квантитативно истраживање. Квалитативно истраживање спроведено је путем полуструктурисаних интервјуа са судијама, ПЗР чији је мандат обухватио период спровођења истраживања, директором РАМРРС и медијаторком. Такође, реализоване су и четири фокус групе са женама, Ромима, припадницима ЛГБТИК+ популације и особама са инвалидитетом. Квантитативно истраживање приказује резултате добијене на основу података прикупљених путем онлајн анкете.

У оквиру *Закључних разматрања* сумирани су резултати теоријског и емпиријског истраживања у складу са предметом и циљем докторске дисертације. Такође, формулисани су конкретни предлози упућени законодавцу и креаторима јавних политика у погледу начина унапређења постојећег стања у овој области у Републици Србији.

Структура коришћене литературе обухвата: 100 библиографских одредница из категорије уџбеника и монографија; 227 библиографских одредница из категорије чланака и поглавља у књигама; и, 59 библиографских одредница које су сврстане у категорију приручници. Такође, као литература коришћени су и: плански документи, међународни документи, закони и други правни акти, закључци са саветовања судија и пресуде, документациони и статистички материјали, речници и енциклопедије, интернет извори, докторске дисертације, мастер и дипломски радови. Наведена литература је на српском и енглеском језику, као и језицима држава некадашњег југословенског правног простора.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (*до 200 речи*)

У докторској дисертацији „Правно-економска анализа дискриминације у области рада и запошљавања“ кандидата Александра (Драган) Михајловића остварени су сви постављени циљеви у пројекту и пријави теме докторске дисертације. У теоријском делу рада анализирани су релевантни антидискриминациони прописи на међународном, регионалном и унутрашњем нивоу, као и економски модели дискриминације на тржишту рада, са циљем испитивања усклађености домаћег правног оквира са економским законитостима и савременим упоредноправним трендовима. Полазећи од нормативних реформи из 2009. године, којима је заокружен антидискриминациони институционални оквир, емпиријско истраживање обухвата период од 2009. до 2024. године. Анализирани су судска пракса у антидискриминационим парницама, пракса Повереника за заштиту равноправности и Републичке агенције за мирно решавање радних спорова, релевантни статистички подаци, као и подаци прикупљени применом стандардних научних метода (онлајн упитник, полуструктурисани интервјуи и фокус групе). Посебна пажња посвећена је положају жена, припадника ромске националне мањине, ЛГБТИК+ популације и особа са инвалидитетом као група које су традиционално изложене већем ризику од дискриминације. Резултати истраживања омогућавају оцену доемета постојећих правних механизма заштите, идентификацију њихових структурних ограничења у пракси и формулисање препорука за унапређење нормативног и институционалног оквира. Научни допринос дисертације огледа се у интеграцији правне и неоинституционалне економске анализе у оцени антидискриминационе политике, као и у емпиријској верификацији ефеката њене примене у дужем временском периоду.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (*до 200 речи*)

Наслов докторске дисертације „Правно-економска анализа дискриминације у области рада и запошљавања“ указује да је тема овог истраживања интердисциплинарна и да обједињује делове двеју научних области, права и економије. Досадашња истраживања у области дискриминације на тржишту рада обично су била обрађивана само кроз примену правнопозитивистичког метода који се фокусирао на анализу правних прописа у наведеној области. У целини посматрано, резултати ове докторске дисертације показују да се питање дискриминације у области рада и запошљавања не може адекватно разумети ни делотворно решавати искључиво из једне научне перспективе. Правни оквир у Републици Србији формалноправно обезбеђује широк систем заштите, али емпиријски налази указују на јаз између нормативних гаранција и њихове практичне примене. Управо у том простору између права, економије и стварног понашања актера на тржишту рада показује се значај економске анализе права и бихевиористичког приступа, који омогућавају дубље разумевање мотива, ограничења и пристрасности које обликују одлуке послодавца и радника. Стога се може закључити да делотворна политика сузбијања дискриминације мора почивати на интеграцији правних, економских и бихевиористичких инструмената, уз истовремено јачање институционалног поверења, развој емпиријских истраживања и континуирано унапређење механизма примене постојећих норми. Само тако је могуће постепено превазићи раскорак између формалне равноправности и стварне једнакости на тржишту рада и допринети изградњи праведнијег и инклузивнијег радног окружења. Будући да се тема докторске дисертације обрађује у оквиру наставног предмета Право и економија тј. Економска анализа права (енгл. *Economic Analysis of Law*), који представља релативно нову научну дисциплину на правним факултетима у Републици Србији, рад на овој теми допринеће афирмацији и популаризацији ове научне дисциплине у нашој земљи. Такође, значај примене емпиријских метода у изучавању правних проблема доприноси и

развоју емпиријских правних студија у Републици Србији и региону.

Оцена самосталности научног рада кандидата *(до 100 речи)*

Докторска дисертација „Правно-економска анализа дискриминације у области рада и запошљавања“ урађена је у складу са пројектом који је кандидат Александар (Драган) Михајловић успешно одбранио на Правном факултету Универзитета у Нишу. Структура рада је логички правилно постављена и повезује обрађене тематске делове у складну целину. Приликом анализе истраживачких проблема коришћен је методолошки оквир који обухвата: нормативни метод, социолошки метод, упоредноправни метод, дескриптивни метод, као и метод неоинституционалне економске анализе права. У емпиријском делу рада коришћени су одговарајући статистички методи. Кандидат је прикупио и обрадио обимну литерарну грађу, као и обиље извора који су правилно и ваљано цитирани уз поштовање етичких стандарда научноистраживачког рада. У току израде докторске дисертације кандидат је уважавао сугестије и коментаре ментора и чланова Комисије, учињених приликом пријаве теме и током реализације научноистраживачког рада. Оригинално постављена структура рада, методолошки приступ, изношење личних ставова и запажања о спорним питањима и налазима које је кандидат детектовао током израде ове дисертације, нова, научно утемељена аргументација, као и сопствени закључци, дају ваљану подлогу да се може утврдити да је докторска дисертација резултат самосталног научноистраживачког рада.

ЗАКЉУЧАК *(до 100 речи)*

Увидом у биографију кандидата и предату документацију о испуњености обавеза предвиђених студијским програмом докторских академских студија права Правног факултета Универзитета у Нишу, Комисија је утврдила да кандидат Александар (Драган) Михајловић испуњава формалноправне услове за одбрану докторске дисертације који су прописани Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу, Статутом Правног факултета и Правилником о докторским академским студијама права Правног факултета Универзитета у Нишу.

Такође, Комисија је мишљења да постоји усклађеност између одбрањеног пројекта докторске дисертације и израђене докторске дисертације, те да се ради о оригиналном научном делу које је резултат самосталног научноистраживачког рада, и да као таква, ова докторска дисертација представља несумњиви научни допринос научним областима економске анализе права (права и економије), радног права, антидискриминационог права, бихевиористичког права и економије, као и емпиријских правних студија.

У складу са претходно наведеним, Комисија даје позитивну оцену докторске дисертације под називом „Правно-економска анализа дискриминације у области рада и запошљавања“, и предлаже Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Нишу да овај Извештај усвоји и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

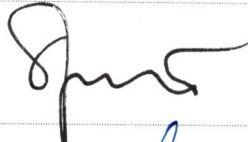

КОМИСИЈА

Број одлуке Научно-стручног већа за друштвено хуманистичке науке Универзитета у Нишу о именовану Комисије

НСВ број 818-01-4/26-6

Датум именовања Комисије

09. 04. 2026. године

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Др Љубица М. Николић, редовни професор		
	Правно-економска <small>(Ужа научна област)</small>	Правни факултет Универзитета у Нишу <small>(Установа у којој је запослен)</small>	
		председник	
2.	Др Бранко Радуловић, редовни професор		
	Правно-економска <small>(Ужа научна област)</small>	Правни факултет Универзитета у Београду <small>(Установа у којој је запослен)</small>	
		члан	
3.	Др Александар С. Мојашевић, редовни професор		
	Правно-економска <small>(Ужа научна област)</small>	Правни факултет Универзитета у Нишу <small>(Установа у којој је запослен)</small>	
		ментор, члан	
4.	Др Марија Р. Драгићевић Ђорђевић, доцент		
	Радноправна <small>(Ужа научна област)</small>	Правни факултет Универзитета у Нишу <small>(Установа у којој је запослен)</small>	
		председник	

Датум и место:

.....